

SVERIGES RUNINSKRIFTER

UTGIVNA AV

KUNGL. VITTERHETS HISTORIE OCH ANTIKVITETS AKADEMIEN

ANDRA BANDET

ÖSTERGÖTLANDS RUNINSKRIFTER

GRANSKADE OCH TOLKADE

AV

ERIK BRATE

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1911
[111410]

180. Gammalkils kyrka, Valkebo hd.

Pl. LX. Fig. 2.

Litteratur: B. 865; L. 1160; W. 118; Peringskiöld, *Mon.* VII; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland*, s. 174; P. A. Säve, *ATS.* I, s. 94; *Reseber.* 1861, s. 64, teckn.; E. Ihrfors, *Ostrogothia sacra*, s. 26, teckn.

Runstenens plats var enligt Peringskiöld och Broocman (stora) kyrkodörren, P. A. Säve fann den liggande på prästgården (fordom på kyrkogården) och vidtalade prästerskapet om dess resning på kyrkogården, där den nu står mot norra kyrkogårdsmuren nära dess västra ända.

Ämnet är gråsten. Höjden är 1,74 m, bredden vid foten 1,34 m, vid korsets översta linie 86 cm. Slingans bredd är 10—12 cm.

På stenens nedre hälft är nästan all ristning bortnött. Namnet **haltan:**, som i B. 865 börjar inskriften, saknas alltså så när som på oläsliga antydningar. Första spåret av ristning till vänster är staven till **r** uti **rist**, ganska grund, 1,05 m nedifrån. I **fapu** är kröken på sista runans kännestreck ytterst obetydlig, runan är därför snarare **u** än **r**, som B. 865 läser. P. A. Säve, C. F. Nordenskiöld och Ihrfors läsa även **u**.

Nedom **fapu** saknas ristning på 35,5 cm, som innehållit **:sin** enligt B. 865, tilläventyrs också **r** i **fapu[r]**. Därefter finnes spår av B. 865 **ua**, tydliga spår av **s**, tydligt **k** och något mindre tydligt **u**. Vad därefter kommer, synes vara spår av **p**, 9 cm av staven uppifrån och hela bågen av bistaven från nedre utgångspunkten men icke övre föreningspunkten med staven; med **Y** synas däremot spåren oförenliga.

Inskriften har alltså varit följande:

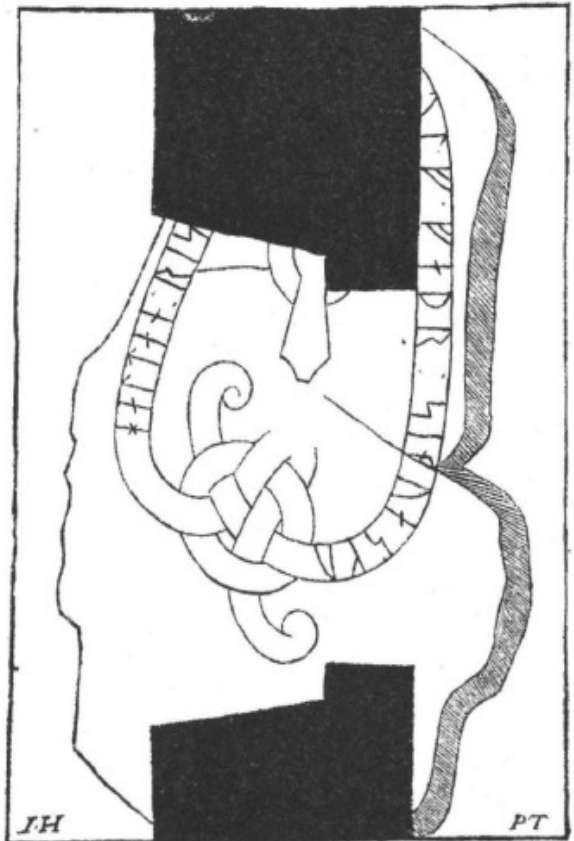
[**haltan:**] **rist · stin · þasi : hrulf : fapu [: sin : ua]s kup**

Inskriftens verb **rist** motsvarar till utseendet det starka pret. av verbet 'rista' men är helt visst en förkortad beteckning för ***risti** 'reste'. Samma förkortade beteckning **rist** finnes jämte andra förkortningar uti inskriften Ög. 189 Bo, 6 km fågelvägen från Gammalkil, vars slingknut liknar förevarande ristnings; förmodligen äro båda ett verk av samme ristare. Framför **hrulf** har prep. 'efter' sannolikt blivit avglömd, icke utelämnad; något spår av densamma finnes ingenstädes. Troligen är ock **fapu** förkortning för **fadur** och **kup** för **göðr**. Tillsatsen **uas kup** '(han) var god' är en berömmande utlåtelse om den avlidne. Att 'var' har den äldre formen **uas** överensstämmer med att **hr** är i behåll uti **hrulf**.

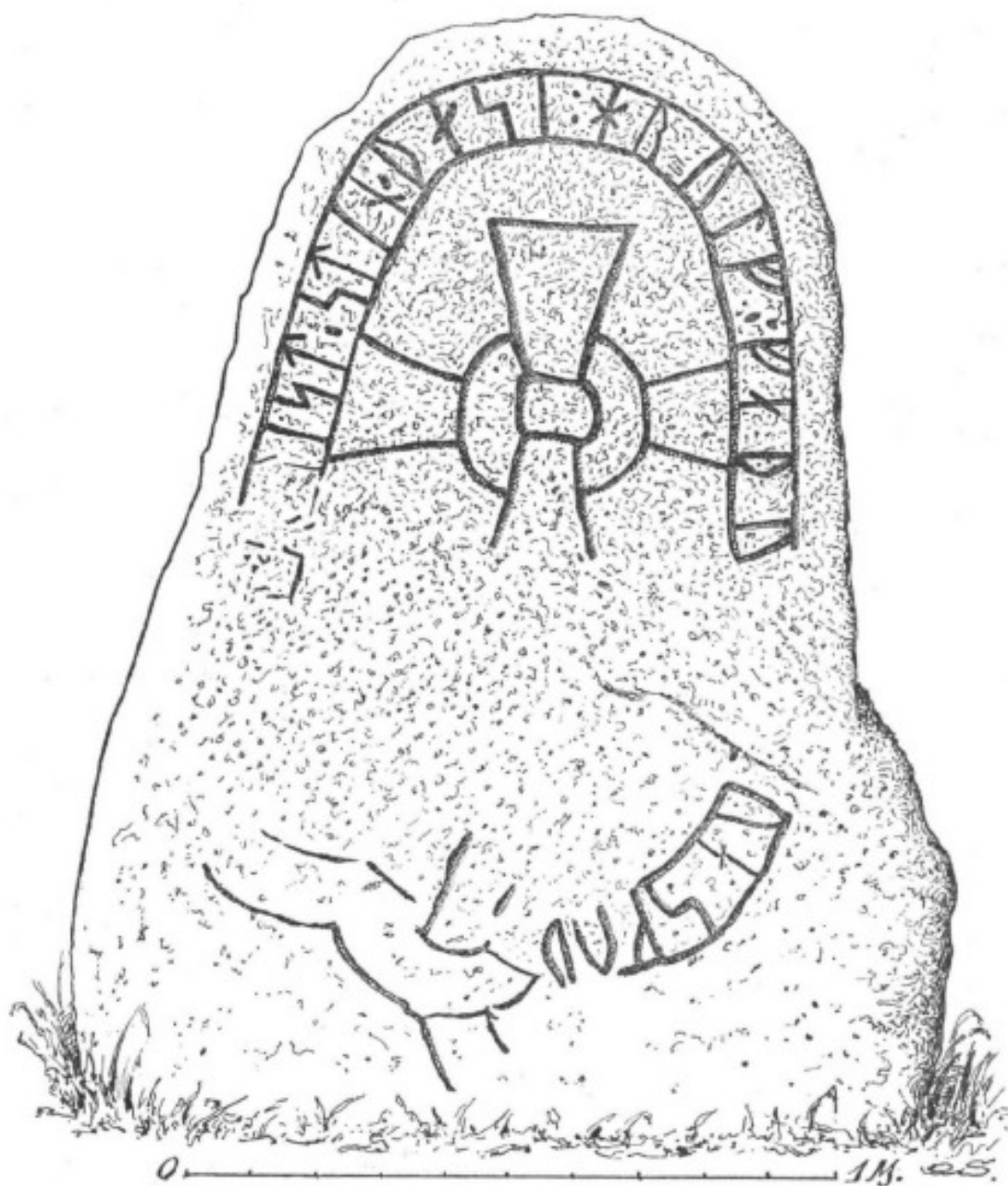
Fonetisk transskription:

Hal(f)dan rēsti stēn þasi (æftir) Hrolf fadur sin, vas göðr.

Översättning: Halvdan reste denna sten (efter) Rolf sin fader; (han) var god.

B. 856.

2. Ög. 180. Gammalkil.